

Edison´s docka – Som skrämde barnen

Under sin 69 åriga karriär som uppfinnare förvärvade Thomas Edison ett stort antal patent (1 093 att vara exakt). Bland dem: glödlampan, fonografen och filmkameran. Men gör inget misstag: Det fanns också några bloopers.

I och med uppfinningen av Edison pratande docka 1890 som var tänkt att leksaken skulle vara ett bra sätt att demonstrera möjligheterna till hemunderhållning av sin då helt nya vaxcylinderfonograf.

Det vart ett totalt plåt fall istället lyckades han bara med denna uppfinning att skräma upp barn och vuxna.

Pressen var först och främst fascinerad. I en 1888 tidningsrubrik kunde man läsa "Dom underbara leksakerna som Mr Edison gör för trevliga små tjejer." Redan då började folk märka den skrämmande faktorn. Den stående dockan, som mätte hela 55 cm och med en vikt på besvärliga 1,8 kilo, hade träben, ett porslinshuvud och mycket skrämmande stirrande ögon av glas.

“Det lilla monstret” som skrämde barn och vuxna på 1890 talet

Som om dockans kusliga utseende inte var avskräckande, fanns rösten. Inuti metallkroppen var en miniatyrfonograf vars inspelningsyta etsades med 20 minuters långa återgivningar av ett av ett dussin välbekanta barnsånger som “*Mary Had a Little Lamb,*” “*Jack and Jill,*” “*Hickory Dickory Dock,*” “*Twinkle, Twinkle, Little Star,*” och “*Now I Lay Me Down to Sleep.*” Genom att man snurrade en handvev som stack ut ur dockans rygg kunde man spela en sång.

Men i stället för barnets charmiga, sjungande röst hördes ljudet som dök upp från dockan mer som en skräckkvinna som tvingades läsa lösningskrav under hot om kroppsskada. Faktum är att inspelningarna gjordes av unga kvinnor, som satt i ett sorts fabrikskåp och ropade orden i en inspelningsapparat.

Plötsligt blev tidningarna, som tidigare hyllade leksaken, sura och hånade Mr Edison och hans skapelse. En Washington Post rubrik lyder “Dockan som pratar: De skulle vara mer underhållande om du kunde förstå vad de säger” var en av barnens kommentarer.

En annan skrämmande faktor var den strama prislappen- \$ 10 för en utklädd docka till \$ 20 för en klädd. (Det skulle motsvara cirka 237 dollar och 574 dollar idag.)

Edison skulle bara sälja färre än 500 dockor, och bara några veckor efter Washington post artikeln hade han tagit bort dem från butikshyllorna. Utefter denna negativa kritik började uppfinnaren att producera en ny och förbättrad version av dockan. Men på hösten 1890, Edison Phonograph Toy Manufacturing Company, djupt i skuld och oförmögen att betala tillbaka ett lån vart tillslut företaget avvecklat och Edison var sannolikt lättad. Men när hans verksamheten återigen gick uppåt skulle han hänvisa till hans skapelser som “det lilla monstret”.

Idag finns det bara ett litet antal dockor kvar. De flesta är en del av privata samlingar. Men tack vare ny teknik kan du faktiskt höra dess ursprungliga röst. Så förbered dig på att bli skrämmd!

172 views